

לע ברכה כפי'... וברכה וכו'... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

מדרכי

4

בנה דרשאו וקמן [ד' ב] חייקן שמא עמ' ימה בזה וכו'... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

בנה דרשאו וקמן [ד' ב] חייקן שמא עמ' ימה בזה וכו'... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

תפלת

התורה פ' עני יוש בעל קרנו ומת' לו [התורה דף יד] ומנה ומפיה דבר... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

התורה פ' עני יוש בעל קרנו ומת' לו [התורה דף יד] ומנה ומפיה דבר... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

מדרכי

מדרכי... וברכה וכו'... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

מדרכי... וברכה וכו'... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

מדרכי... וברכה וכו'... וברכה וכו'... וברכה וכו'...

5

E. Ligger ben Samuel, of
Mets.

ספר יראים

חבור נפלא על מצות התורה

הובא בפוסקים ראשונים ואחרונים שחבר אחד מרבני קשישאי הוא
הרב אדמו"ר רבינו אליעזר ממיץ זצ"ל אחד מבעלי התוספות
ותלמיד רבינו יעקב תם זצ"ל.

נעתק מכ"י המונה בהיבולותיקה של מלכות צרפת בפאריז תחת הסימן № 1309 על ידי החכם
מוהר"ר ישראל איסר בן משה גאלדבלום, בפקודת הוצאות הרב החכם מחור"ר
שלמה זלמן חיים האלבערשטאם הי"ו.

ואני קניתי הזכות להרפיטו עם באורי

תועפות ראם

אשר חנן ה' את עבדו

אברהם אבא בא"א מחור"ר אליהו שיף נ"י יליד מינסק דליטא.

ווילנא

[3 זולמן גאלדבלום]
1963

789
14
TT

6

ספר עמוד ואיסורים שאינם נעשים רעלבריות כי אם לשמים יראים רן

אשר לא יהיה מהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה ותניא בספרי כך ולא באחרים פי' עובדי כוכבים איש פרט לקמן מקרה לילה דבר הכתוב בהווה ויצא אל מחוץ למחנה זו מצות עשה לא יבא אל תוך המחנה זו מצות לא תעשה. וכי טעמיהו קמן ללמד שאינו מהור גדול עליו להוציאו למד [ינחם פי"ד] קמן אוכל נבלות לתאבון ב"ד מצווין להפרישו גילה הכתוב על זה שפסוקים ולמ"ד אין מצווין ופרש פרט לקמן שגדול מותר להכניס הקמן (א) אע"פ שאסור להכניס כלים ממאין קמן מותר שגזירת מלך הוא אבל קרויו טמא (ב) כדתנן בגדה פ' יוצא דופן [מ"ג ז'] קמן בן יום אחד מטמא בויבה ובעל קרי איתקש לוב כראייה ראשונה כדאמרינן בגדה [ז"ז ז'] דכתיב זאת תורת הוב ואשר תצא ממנו ש"ז ואמרינן בפסחים פ' אלו דברים [פ"ז ז'] וכל זב לרבות בעל קרי ותניא בספרי ומייתי לה בפסחים פ' אלו דברים [פ"ה ז'] ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה לילה לא יבא אל תוך המחנה זו מחנה שכונה וכתיב והיה לפנות ערב ירחיק במים וכבא השמש יבא אל תוך המחנה ביאת שמשו מעבבתו מלבא לפנים מן המחנות (ג).

סימן שצב [יב]

7 ← לא יראה כך ערות דבר. הכו' לה' כבוד ועון הכו' לה' כבוד שמו צוה הקב"ה שלא להזכיר אדם דבר קדושה במקום ערוה דכתיב בפ' כי תצא כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך והיה מחניך קדוש ולא יראה כך ערות דבר ושב מאחריוך ותניא בספרי ושב מאחריוך מלמד שהעריות מסלקות את השכינה פי' ראיית (א) העריות. פי' ערוה אותו מקום של איש ואשה דכתיב ערות אחותך לא תגלה וכולהו עריות האמורות שם פי' ערוה הנשכבת ובברכות פ' מי שמתו [כ"ה ז'] אמרינן ערוה בעששית אסור לקרוא ק"ש כנגדה שנאמר ולא יראה כך ערות דבר [והא מיתחזיא ואמר מר (ב) עובד כוכבים ערום אסור לקרוא ק"ש כנגדו דאע"ג] דכתיב אשר בשר חמורים בשרם אשכחן דאיקרין ערוה דכתיב וערות אביהם לא ראו. ולבו רואה את הערוה לק"ש מותר לתפלה אסור דכולהו תנאי דשרו לא אשכחן דשרו אלא לק"ש אבל לתפלה לא ואמר רבא (ג) לתפלה אם היה לבו רואה את הערוה אסור שנאמר [מ"ח ט' ז'] והיו עיני ולבי שם כל הימים. כתב בהלכות גדולות. תניא בברכות פ' מי שמתו [כ"ה ז'] היה מלית של כנד ושל עור חגורה לו על מתניו מותר

בחסה
ם ומוקי
א ינקי

בתחלת
המקיים
ואמרינן
למעוטי
בחסה
ו ורעים
שעורים
ר השוב
ע ורע
מתחלת

ך איש

תועפות ראים

(א) מאי דלאנטיכא ליה להכריח ממוין לאוקומה לשיעתי למ"ד אין מלווין גדול מותר להכניס הקמן הרב אילו לטעמיה דסבר דלמ"ד אין כ"ד מלווין אפי' אביו נמי אילו מלוה לאפרוטי מליסורא כמ"כ החו"י כמנו שלבי יומא והרב הה"ד סי' ז"ד. ומיהו גם למחן דסבר דאין כ"ד מלווין להפרישו אבל אביו מלוה כראי דכתיב והכא למיסדר קרלי קאי ודוק. לשון הברכ"י לחו"ה סי' תל"ו. וטוין לעיל סי' שכ"ב אות א'. (ב) דכתיב קדשו לריבין זי תלמוד דליברא בן יום א' מסמא בויבה אבל בקרי מטעיה קרא דכתיב ואיש כי תלח ממנו ש"י ודרשינן בספרא ובגדה [ז"ב ז'] דלא מסמא אלא בן ש' שנים ויום א' אבל צויר מהכי לא מסמא. ומ"ל דבעל קרי איתקש לוב כראייה ראשונה. נבי קמן ראה ראשונה דיינה צויר דר"ל הוא נדה [ז"ד ז'] ראייה ראשונה של זב קמן מהו שמתמא כמנע וסשיט רבא דמטמא כמנע מוחל חורת הזב בין גדול בין קטן מה גדול ראייה ראשונה שלו מסמא אף קמן ראייה ראשונה נמי מסמא כו' וכל זה הוא כראייה ראשונה דצב אבל כש"י של קטן אינה טמאה וכדנקט ר"ל כנטיה הנוכר סס והאי כיון דש"י שלו לא מסמא ראייה ראשונה נמי לא מסמא כו' ואף לשיטת החולקים על הרב שנות יעקב ח"א ח"ח סי' כ"ב דסברי דקטן הראיה טמא אלא דלא מסמא ש"י כנטיה אבל הוא טמא ללו מטעמא דבעל קרי איתקש לוב אלא דבי מטעיה קרא לקמן היינו למנע דוקא אבל גופו טמא עכ"ל הברכ"י לחו"ה סי' תל"ו ועיין בס' מי נפתח אמנה [ל"ו] וחס פרסר י"ס אות א' כתב להשיג על הרביד האב"ב פ' מלורע סמוק ואיש כי תלח ממנו ש"י שהביא שם דברי הראב"ן סי' נ"ד לקטן בן יום אחד מטמא בקרי וביבה וביאר דבריו ע"פ הסו"ב דנדה [ז"ד ז'] מבעיה דר"ל ופסיקומו אין לנו לחלק בין קרי לזב עיי"ש דדברים נלחו יטוים המה ויפה כ' על הרביד הובב כמ"כ הברכ"י דלדרינה מגדה [ז"ד ז'] מוכח להיטן דלא אמרו אלא דראיה ראשונה של זיבה מטמא כמנע לא ש"י דקריו אינו טמא וד' הראב"ן תמוהים כאלו חמה הא"ר ונראה שיש ע"ס דבריו ופספת דספרי איש פרט לקמן היינו פחות מכן פ' שנים דלא מטמא בקרי וכן ראייה לרבינו הלל בפירושו לספרי כ"י שכתב פרע לקמן דלא מטמא בקרי כ"כ הברכ"י ס. (ג) מן המחנות. כדכנס איתא לפנים מן החומה ובספרי לפיטו הני' לפנים מן המחנה וכאן כ' רבינו [שון בספרי לפנים מן המחנות לשון רבים ועיין גמ' [ז"ב ז'] ובחוס' שם ד"ה ור' יוחנן:

(א) ראיית העריות. ר"ל ראיית העריות מסלקות את השכינה ועיי"ש בספרי פ' רי"ד שאמרו שם מטעם שגלו בה כנענים ומסלק בה שכינה דמשמע דמטעם העריות מסלק שכינה מהם שנאמר ולא יראה כך ערות דבר וכן מאחריוך משמע נמי דמטעם העריות כפועל שורה עכא"ל כו' כיון שחטאו ומסלקת שכינה מהם שנאמר ולא יראה כך ערות דבר וכן מאחריוך משמע נמי דמטעם העריות כפועל מסלק את השכינה ועיין מ"ל' לדעת הרמב"ן מזה"ל שהשיג דעת בעל ההלכות שמה ולא יראה כך ערות דבר לעיני אחר דהיינו דוקא כמחנה אולם הסמ"ק סי' פ"ד כתב דכדברי רבינו. (ב) המוסרי הנהתי מהנדס ומש"כ ואמר מר בנמרלא ח"ר יהודה ונ"ס אמר רבא. (ג) רבא. כדכנס ליתא חזינה רבא ובכ"ז פ"ג דברכות הני' רבא ונראה לי דמשכ"ל אחר מימרא זו כתב כה"ג הוא מראה מקום לדברי רבא שהביא שאינו בנמרלא לפיטו אלא עכ"ל כה"ג וברא"י מהסמוק והיו עיני ולבי שם וגו' נראה שהוא ע"ד יראה ויחיה הנינה

דכונתם
יקל ספי
היראים
יחידים
שכ"כ
דורעים
אע"כ
כדמוכה
זרעים:
התורה
תנן כו'
שכ"י על
זרעים
דלילו
מלורע
א אסור
ז דידן
לדברין
בספרי
'וכ"כ
מיוטע
הולדה
'ר"י
ח ויפה
פרס"י
ש"ל

ספר

באר שבע

והוא תוספות על כל המקומות בש"ס
שלא נמצא בהם תוס' הלא המה ב' מסכתות קטנות
ופרקים הרבה וחדושים בהרבה הלכות עמוקות
במס' הוריות תמיד כריתות סוטה סנהדרין ובמס' חולין
ושאר הרבה סוגיות חמורות בגמרא ודבורי תוס' והפוסקים

ושאלות ותשובות

ולפי שזה הספר כולל שבעה ספרים הנקובים בשמותיהם
בטוב טעם ודעת כנוצר בהקדמת הספר
ע"כ קרא רבינו המחבר שם הספר **באר שבע**

חברו אדוננו מורנו ורבינו הגאון הנשר הגדול
מהר"י **יששכר בער איילנבורג** זצ"ל
ר"מ ואב"ד בכל מדינת פרוויאל במדינת איטאליא
תלמידו של בעל הלבושים והסמ"ע
ורבו של בעל גדולי תרומה, ובניה לעתים
כאשר עיניך תחזינה מישרים בפנים הספר

חלק שני

חידושי מסכת חולין - שאלות ותשובות
קונטרס באר מים חיים

נדפס ראשונה בוויניציא (בשנת שע"ד)
בהסכמת הגאונים מהר"ל מפראג ובעל הלבושים וכו'
כאשר נזכרים מעל"ד ונשנה בפפר"מ (בשנת תס"ט)
ואחריו עוד הרבה מהדורות

ועתה נדפס במהדורה חדשה באותיות מאירות עינים עם הערות
פתיחת ר"ת, פיסוק וקישוע, בהוספת מפתחות ומראי מקומות

זכרון אהרן
פעניח"ק ירושלים ת"ו, תשס"ד

הזהירו והקפידו וז"ל שיש לאדם ללבוש בגדי שבת שלו בהכנסת שבת כדאיתא בפרק כל כתבי (שבת קיט, א) רבי חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה רבי ינאי לביש מאני מעלי שבת ואמר בואי כלה כלה. וכבר כתב באגודה בפרק הנזכר (סימן קמ"ג) אהיהא דאמר רבי יוסי יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי (שם קיה, ב) וז"ל, יש מפרשים דבטבריא מכבדין שבת בבגדים בכניסתו ובצפורי מכבדין ביציאתו, לכן יש ללבוש בגדי שבת בכניסת היום עד מוצאי שבת, עכ"ל, והוא מדברי רבינו יונה בפרק אלו דברים (לט, ב מדפי הרי"ף) ע"ש⁴. ואילו היו יודעים כמה מעלות טובות המפורשים בזוהר ובשאר ספרי קבלה שיש בחילוף בגדי שבת בהכנסת כלה, בודאי לא היו עושין כך, על כן כל הירא את דבר ה' וחרד על דבריו ילביש עצמו בבגדי שבת בהכנסת שבת.

סימן ג

תוכחת מגולה יפה ומעולה אדבר עם בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים ובפרט עם נשים נשואות שהם מזמרות ומשמיעות קול שיר בזמירות בשבת עם בחורים זקנים עם נערים יחד, ואינם משימין אל לבם שהיא מצוה הבאה לידי

עבירה חמורה. לפי שאמרו רז"ל במסכת סוטה בפרק עגלה ערופה (מה, א) זמרי גברי ועני נשי פריצותא זמרי נשי ועני גברי כאש בנעורת, ע"כ. ואמרו עוד במסכת ברכות בפרק מי שמתו (כז, א) אמר שמואל קול באשה ערוה, ופירשו קצת פוסקים⁵ דלענין קריאת שמע קאמר קול באשה ערוה. ודבר ברור ה[נ]א דלאו דוקא קריאת שמע אלא הוא הדין כל דבר שבקדושה, כמו שכתב המרדכי בהדיא (סימן פ') בשם רא"ם (יראים סימן שצ"ב) וז"ל, הילכך אסור לומר דבר שבקדושה בשמיעת קול שיר של אשה ובעונותינו בין אומות העולם אנו יושבים ועת לעשות לה' הפרו תורתך⁶, הילכך אין אנו נזהרים מללמוד בשמיעת שיר נשים ארמאות, עכ"ל. וכן כתב שם רבינו יונה (יו, א מדפי הרי"ף ד"ה ערוה) ומסיק דהני מילי בשעה שמנגנת אבל בשעה שמדברת כדרכה מותר וכו', ע"ש.

ובאמת פליאה נשגבה בעיני לא אוכל לה על רבינו יונה והמרדכי וסייעתם איך אפשר להו לפרש קול באשה ערוה לענין קריאת שמע⁷, שהרי אמרו בפרק עשרה יוחסין (קידושין. ע, א) שרב נחמן אמר לרב יהודא נשדר לה מר שלמא לילתא. אמר ליה הכי אמר שמואל קול באשה ערוה וכו', ופירש רש"י (ד"ה) קול באשה ערוה, שנאמר (שיר השירים ב, יד) השמיעני את קולך ואם אשאל בשלומה תשיבני, ע"כ. הרי בהדיא משמע דלשמוע קאמר קול באשה

4. וע"ע ראבי"ה ח"א סימן קנ"א.
5. ע"י מרדכי (ברכות ס"ו פ) בשם רבינו האי ובאהל מועד (הלכות ק"ש דרך ה נתיב ה) והגהות מיימוני (ק"ש פ"ג אות ס).
6. ע"פ תהילים קיט, קכו.
7. ע"י הלכות קטנות ח"ב ס"י צ"ג.

ערוה ולא לענין ק כשאינה מנגנת ומזמור ארעא להשיב שלון ונראה לי ברור שמכ ז"ל מה שפי

(פיסקא ל"ז) על הא באשה ערוה וזה לשון לענין קריאת שמע, עו הרמב"ם (פכ"א מאיסורי (לאוין קכ"ו) והטור (א מהמחברים שלא הזכ באשה ערוה בהלכות בהלכות איסורי ביאד העריות. ואולי סבירא והמרדכי וסייעתם דר ערוה קאמר שמואל א נביאות, כי לא ראיתי לא בגמרא דידן ולא רחבה מדעתי יתרון ו **ועוד** נראה לי ברור קול באשה עו דוקא באשה נשואה : ואף על גב דפשוט מלבו של חכם אחד

8. הרא"ש והמרדכי זה
9. ז"ל אגרות משה ד פנויה מותר שלא אסור, ופשוט שכו הדברים אסורים גו בפמ"ג במשכבות מ מכלל ערוה הויא, אלמנה אסור ולא כיון דמסיק רלא ש הבה"ט הא דפליג : במ"ב שם סימן ע"ו חת"ס חו"מ סימן י אליהו רבה או"ח ס

ערוה ולא לענין קריאת שמע, ואפילו כשאינה מנגנת ומזמרת, שהרי לאו אורח ארעא להשיב שלום בקול שיר וזמר.

← **ונראה** לי ברור שמכאן יצא ליה להרא"ש ז"ל מה שפירש בפרק מי שמתו (פיסקא ל"ז) על הא דקאמר שמואל קול באשה ערוה וזה לשונו, פירש לשמוע ולא לענין קריאת שמע, עכ"ל. וזהו גם כן דעת הרמב"ם (פכ"א מאיסורי ביאה הלכה ב') וסמ"ג (לאוין קכ"ו) והטור (אה"ע סימן כ"א) והרבה מהמחברים שלא הזכירו כלל ועיקר קול באשה ערוה בהלכות קריאת שמע אלא בהלכות איסורי ביאה לענין להתרחק מן העריות. ואולי סבידא להו [ל]רבינו יונה והמרדכי וסייעתם דתרי גווני קול באשה ערוה קאמר שמואל אבל אין זה אלא דברי נביאות, כי לא ראיתי לזה גילוי בשום מקום לא בגמרא דידן ולא בירושלמי, ומי שדעתו רחבה מדעתי יתרוץ דבריהם וישא ברכה.

← **ועוד** נראה לי ברור דהא דקאמר שמואל קול באשה ערוה, אין רצונו לומר דוקא באשה נשואה אלא הוא הדין פנויה, ואף על גב דפשוט הוא, כתבתי להוציא מלבו של חכם אחד שהתיר לשמוע קול

פנויה, ועיקר יסודו שבנה עליו סברתו הוא לשון הרמב"ם בפרק כ"א מהלכות איסורי ביאה (הלכה ב') והטור אבן העזר בסימן כ"א שכתבו, ואסור לשמוע קול ערוה וכו'. הוא סבר כיון שכתבו קול ערוה ולא כתבו קול אשה כלשון שמואל מרה דשמעתא, שכוונתם לומר דוקא קול אשה נשואה שהיא ערוה ואתו לאפוקי פנויה שאינה ערוה. ואני אומר לא תאבה לו ולא תשמע אליו, דמאי שנא קול באשה ערוה דקאמר שמואל ממה שאמר שמואל גופיה (קידושין ע, א) אין משתמשין באשה, וכהנה רבות למאות ולאלפים, דפשוט הוא שרצונו לומר בין נשואה בין פנויה. ועוד שהרי לא התירו הפוסקים⁸ לראות שער של בתולות ולקריות כנגדן קריאת שמע אלא מפני שדרכן לילך פרועות הראש, ולמה לא התירו מטעם דלא קאמר רב ששת שער באשה ערוה אלא דוקא באשה נשואה ולא בבתולה הואיל שאינה ערוה, ואין דבר זה צריך חזוק יותר.⁹

והא דנקטו הפוסקים הנ"ל קול ערוה, לאפוקי קול של אשתו מותר לו לשמוע, לכן ראוי ונכון לכל אשה כשרה יראת ה' בין שהיא נשואה בין שהיא פנויה

8. הרא"ש והמרדכי והגהות מיימוני שם.

9. ז"ל אגרות משה חלק או"ח א' סימן כ"ו: הנה בבית שמואל אה"ע סי' כ"א סק"ד מפורש שקול פנויה מותר שלא בשעת תפילה וכן איתא במג"א סי' ע"ה סק"ו דרק זמר של אשת איש לעולם אסור, ופשוט שכוונתו גם לכל ערוה וחייבי לאוין דהא הביא מאה"ע סי' כ"א שמסיק שם ואלו הדברים אסורים גם בחייבי לאוין, וא"כ מה שמתירין בפנויה הוא דוקא כשאינה נדה, וכן איתא בפמ"ג במשכחות סוף סי' ע"ה שכתב שזמר בפנויה שלא בשעת קריאת שמע שרי, ויראה פנויה נדה מכלל ערוה היא, עיי"ש. ועיי"ן בבאה"ט אה"ע שם סק"ד שהביא שהבאר שבע כתב בין בתולה בין אלמנה אסור ולא שרי אלא קול אשתו שלא בשעת תפילה, וכוונתו משמע שהוא אף בבתולה טהורה כיון דמסיק דלא שרי אלא קול אשתו, ופליג אביית שמואל. אבל לדינא רבו המתירין, ובאו"ח לא הביא הבה"ט הא דפליג הבאר שבע, משמע דלא חשש לו לדינא מאחר שלא מצא עוד הסוברים כמותו, וכן במ"ב שם סימן ע"ה ס"ק י"ז פסק שמואל בפנויה טהורה שלא בשעת קריאת שמע, ע"ש עוד. וכן דעת חת"ס חו"מ סימן ק"צ דבפנויה מותר. וכדעת רבינו פסק כנסת הגדולה אה"ע הגהת טור סק"ד, וע"ע אליהו רבה או"ח סימן ע"ה סוף סק"ה, בדברי יציב אה"ע סימן ל"ו, ציץ אליעזר ח"ז סימן כ"ח.

בתולה או אלמנה שלא תשמיע קול שיר בזמירות ולא בשום דבר בשום זמן כל זמן שמיסב עמה איש שהיא ערוה עליו, רק שפתייה יהו נעות וקולה לא ישמע כלל ועיקר, כי אף אם היא צנועה וחסודה ביותר וכוונתה רצויה לשמים, מכל מקום היא מצוה הבאה לידי עבירה חמורה לפי שאולי יבא האיש השומע קולה לידי הרהור והרהורי עבירה קשים מעבירה עצמה (כדאיתא יומא כט, א), והיא צריכה להיזהר שלא יכשלו בני אדם על ידה כדאיתא בפרק היה נוטל (פוסה כב, א) אמר רבי יוחנן למדנו יראת חטא מבתולה דרבי יוחנן שמעה לההיא בתולה דנפלה אאפה וקאמרה רבש"ע בראת גן עדן ובראת גיהנום בראת צדיקים ובראת רשעים יהי רצון מלפניך שלא יכשלו בי בני אדם, ע"כ. ואל תשיבני מדכתיב (שופטים ה, א) ותשר דבורה וברק בן אבינועם וגו' כמו שנשאלתי מן אשה משכלת, כי יש לומר על פי הדבור שאני, וכיוצא בזה ממש תירצו התוספות בפרק החולץ (יבמות מה, ב ד"ה מי) להא דכתיב גבי דבורה (שופטים ד, ד) והיא שפטה את ישראל, והלא הלכה רווחת בישראל דאשה פסולה לדון כדאיתא בהדיא בירושלמי דיומא (פ"ו הלכה א) עיין שם.

סימן ד'

זאת ועוד אחרת ראיתי להם שקורין בשבת בדברי מליצות ומשלים, שיחת חולין ודברי חשק וסיפורי מלחמות, ואינם משימין אל לבם מה שכתבו הפוסקים קמאי ובתראי שאסור לקרות בהם בשבת, ואף בחול אסור משום דהוה ליה מושב לצים ועובר משום אל תפנו אל האלילים לא תפנו אל

מדעתכם, ובדברי חשק איכא תו משום מגרה יצר הרע, ומי שחיברן ומי שהעתיקן ואין צריך לומר המדפיסים מחטיאים את הרבים.

ונראה בעיני שאסור לקרות בשיחת חולין וסיפורי מלחמות אפילו אם הם כתובים בלשון הקדש. ואע"ג דפשוט הוא, כתבתי לפי שראיתי יש מתירין אם הם כתובים בלשון הקדש, ועיקר יסודם שבנו עליו סברתם הוא לשון התוספות בפרק כל כתבי (שבת קטז, ב ד"ה וכ"ש) וזה לשונם, ומיהו אותן מלחמות הכתובין בלע"ז נראה לרבינו יהודא דאסור לעיין בהם, דלא גרע מהא דתניא בפרק שואל (שם קמט, א) כתב שתחת הצורה והדיוקנאות אסור לקרות בהן בשבת, ואפילו בחול לא ידע ר"י מי החיר, דהוה ליה מושב לצים, ע"כ. ודקדקו מדבריהם כיון שנקטו בלע"ז, משמע דוקא הכתובין בלע"ז.

ואני לא כן אדמה ולבבי לא כן יחשוב בכוונת דברי התוספות מכמה ראיות חזקות כראי מוצק שאין להשיב עליהן. חדא שהרי כתבו שאף בחול אסור לקרות בהן משום דהוה ליה מושב לצים, אם כן איך אפשר להעלות על הלב שהדבור האסור משום מושב לצים יהיה מותר מצד הלשון שנעשה בו, הלא הדבור לא נאסר באמירתו מצד הלשון שנעשה בו אלא מצד עניינו, כדאיתא בהדיא בפרק כל הצלמים (ע"ז מד, ב) אמר אביי דברים של חול מותר לאומרן בלשון הקדש דברים של קדש אסור לאומרן בלשון חול. וכמו שכתב הרמב"ם בהדיא בפירושו למשניות מפרקי אבות בסוף פרק ראשון (משנה ט"ז) וז"ל, ודע שהשירים המחוברים באיזה לשון שיהיה, צריך שיבחנו בעניניהם אם הם הולכים על דרך הדבור אשר חלקנוהו, ואמנם בארתי זה

אע"פ שהוא מבואר וחסידים מאנשי תורה כחופה או זולתה, ורבי ואפילו יהיה ע הגבורה או הנדיבות ירחיקו זה בכל צד ו אצלם לשמעו, וכשיי הפיוטים העבריים בעיניהם היות בדבר או הנמאס. וזה סכלו יאסר ויותר באמירת בו אלא מצד ענינו שני פיוטים מחלק ה: משני הפיוטים עברי יהיה שמיעת העברי אצל התורה למעלו שישתמש בו אלא שהרי התוספות כתב בפרק שואל כתב ש אסור אפילו בלשון ו שהוא משום דהוי שהרי הרא"ש (פכ"ג כדברי התוספות מרועה אחד ניתנו, לע"ז, וכן בפסקי תו הרי בהדיא משמע לשון לעז ובין לשו על כן נ"ל הא ד כבר היה דאיסורא נקטו בלו כתובים בלשון הקו הלשון שאין ראו במעלות התורה כמו 10. לפנינו בשינוי לי

Blum, Amram ben Isaac Jacob, 1834-1907

ספר

שאלות ותשובות

בית שערים

חלק אורח חיים

מאת הגאון האדיר, שר התורה, מאור הגולה

רבינו **עמרם בלום** זצוקלה"ה

שרת בקודש בק"ק אלמאשר, מאדע, חוסט ובסוף ימיו בק"ק כ' אויפאלו, ושם מנו"כ

נרפס כעת פעם שלישית כתכלית ההידור והיופי
בהוספת חלק שלישי מכתבי יד - ומבוא לתולדות המחבר

ועליהם נוספו

הערות והגהות על ספר בית שערים מכמה גדולים

קונטרס משנת העמרמי

מאת כ"ק מרן הגאון

רבי מנשה הקמזן שליט"א

גאב"ד אונגוואר ור"י בית שערים, בעל "המשנה הלכות"

נכד רבינו המחבר

ועוד הוספות רבות כמבואר מעבר לרף

שאלות

בית שערים הארץ

ותשובות

י

קיימות שאין צמח חיות צפרוקס הצל סוף חבל כמה פרוקות וצנין כולם יותר נוחים ופזירי ונכרך לחארי:

ולחבר וקני צרכות החליטה לקופו כבר אחרתי צום בצמה אופמי [ענין ק"י ליה ופיר] וכמה כל דהנה הרעבים צפיהינו סוף צרכות כי ועם עזאזר הליכ וואונר אל הצח כי זקנה אונך אינו ראי על מה שסקריי סיהא ארס שואל צלוי חצירו צמס הצל ראי קלא יצח וילעבי לתקנת חכמי' אלעפי' שהם יטנות וקדמוניות ועין האר שלמה צום העטל. ובאמת קשה על פיהם הריל איכ מה ענין הלי קרא לכאן. ויכל דברוש ללין סוף דרוס צ' דיה צו צום הביא קוסי' למיט צמל עטרה מואמרות דריע צ' מרע של קיסרא וצבעולט שבעל יעל אקס חצר הקני איכ לריע דקיל ככרי ועצד הנצ על צח ישראל הולר מונאר איכ צמה יעטר עלמו חיו. ותי' מביא צית רענן דליחא צילקוט יתעע רוח עי' דיעל גירות סוי איכ יכל דהנבייה אחר מעטת דקיסרא. והק' צקי חכיל ועלמרי' צמיר כיג בדולה עזירה לטמה ובר דכתי' מצורך מנטי' יעל אקס חצר הקני וכי' ופדך והא קיונהכי מעצירה ומנטי' טונחן של רשעי' רעש סוף אלל הליקוי' וצממות קיב מפרס מתי רעה וכי' הוטל צה זיהומה ולי' צבעת צעילת קיסרא עכסי' היתה גם היא לא פסקה וזהומה ונפאר קוסי' גמי והא קומהכי מעצירה ע"ש:

לבן כיל דאמרי' צמיו דף ליו עיב דאורייתא אישות דרך החנות ואחו חיכה גזר אפי' דרך זמנה. זמנה מתי ציד של עס גזר עליו וכו' ועיי' צרובים פייז מלי' ועיי' קידושין קיה עי' ועיי' ולפי' ייל דהא דקיל לריע ככרי ועצד הנצ על צח ישראל סולר מנאר היינו דוקא דרך אישות שהוא לאו דלוי הצל דרך זמנה דהיינו רק אישור דרבנן מצי' של עס אינו מנאר ועיי' צרטי' צרכות כי' דהא דקיל צעיל צלום חצירו צמס הוא עזירה לטמה שחולל צכצור הסוקס צעיל קטום ומוכה דבדולה עזירה לטמה ומכיל מיכל וליכ ליהא לחי' לחי' זית רענן קקוטי' דורש ללין ועבי' כתי' חכיל וליכ דביד של עס גזר דרך זמנה לכן הביא וואונר על הצח כי זקנה אונך קלא יצח וילעבי לתקנת חכמי' אלעפי' שהם יטנות וקדמוניות מצי' של עס:

צמיו כחונות ג' עיב הקי' חין אמרי' צמנילה טי' כאקר אצדתי' מצי' אצח אצדתי' מונך הא ליכא ח"י דלוי ולי' מנאס ח"י איש אצתי' תקטי' לקוברי' דליכא ח"י איש אלל חצירו ישראל עי'ס. ותי' אפי' דמדינא טרי' מרדי' לא יחפון צם מנאס דמיל' פנימה מעצילת בו' שאקור מרצבן. וקטי' לי' אף יכול לבעל מנאס זה מלות עוכה דלוי. אך לקי' דחכמי' יכולי' לפטרו ומייע צעיל קיב. הצל אכיל זה מחחילת הסוק' אציותי' קורי' וכי' ומכתי' אומרי' עד סלות וכמב רצינו יונס דלחר סלות אינו קורא והקי' חין יכולי' חכמי' לבעלו מצי'ס. ותי' דמנאס קיב יכולי' לפטרו עי'ס ואיכ טפרי' ייל דרך ציד של עס גזר ואפי' טייך כך אצדתי' מונך ואיכ ריע טיבור אף דיעל היטה ישראלי' ואיכ לא משהכי מעצירה דסוטל צה זיהומה ומוכה דבדולה עזירה לטמה ואיכ טפרי' שואל צלוי חצירו צמס ולי'ס. וזה יצח שלוי ימת על ראשך ככפסך ונפסך אצין הדוקסי':

עמדם היק צלוהם צקיק חכיל:

תשובה ליה

עליה צ' אויפאלו אי' שלח לך חריףא לפיק:

אלהים יחבך צני יקירי וחציני ויחבך לנעלה לנעלה. והיית קגולה. הרב המהולל ח"י כמזיה יחאק יעקב כי' צלוהם עם טות ציהך כלתי הלמענה והחשונה תי' לאוייט עם חתך הילרם תי':

שמחתני צמכחך אטר הגיע לירי ביום הי' העבר כי' לא ראיחי מונך חנונית אות מנע חצר כהצח מנסימחך לפעקט וכי' הצל צדני' חורה כתי' ענה והכני להסי' כי' די' הנונה עלי'. ומה שהקשית בצרכות צ' דקאנר מתי' וואונר וכתי' מנכי' ערצא שונשא לילה הוא וליכוי הוא דקעקדמי' ומחשכי' וכי' חין אפטר לוונר כן הא אומרי' צמנונות טיו עיב דלון צנין ציהניק צליל' צמאזר וציוס חקיס' אה סומשן וכי' וכחצח דדוקא גוף. הצנין אקור כמו הקונה המושך חקיס' אלל לתקן הקירות והאצני' מונר גם צלילה ולזה מוקדמי' ומחשכי' אך הוא דוחק צמייך

כפי' דעגילה כל האומר רחצ רחצ ניד כקרי הא אונר ההם צידעה ומכירה ועיין חוקי' קטנה ח' דיה געירי' שסקסו מהא דלמרי' חגיבה י"א עזירות צין צמיו צין קלא צפניו טפי' ילרייהו ותי' דההם הי'ס פלחר קרחה סערוה פיה טוב מהרטר אחרי' לעולם אפילו קלא צמיו הצל מוחמה קרחה הנקלקת ערומה אינו מהרטר אחר אחרת עי'ס:

סוף דבר הכל טעמו דהם לא ראה אקס זו אקר קולה יפומע עיי' פלחאגראף מעולם חין אישור מדינא לטמוע הקול ועל המטעני' י"ל דעלחאי' חין אישור מנאס דענבדתי' עורר כדאמרי' צמיו כי' מי' אלא דמי' מוכער דרבר יבעל כפס יזר מה ועיי' חתי'ס יודי' קי' קפיד הצל אה ראה אהמה פיה ודאי אקור לטמוע קולה עיי' פלחאגראף ועכ"פ אה כבר טומע מוחנה גופא קול זמרה דאקור אה עקס חסונה ואל ליסאל דלוי אקרי' ל"י. וזה יצח שלום ימה על ראשו מדי' יוכן ציה די' צלחש חרי'ס ככפסו וכפס הי'וחס צצרכת צומה ירושלים:

עמדם היק צלוהם חכיל:

תשובה ליד

עליה צ' אויפאלו די' הדברים הרדין לפיק:

בין סמלרי'ס חכס לרואה ציה צנוי' צלחש חרי'ס. צני' אהובי' הרצמי' סחרי' וכי' מיה יודא לצי' כי' צלוהם וכאלי'ס צקיק טי' פלחאק:

היום צחאי' להסי'ך על מוכחך הנא לירי ומה שמומה צמיו חרי'ס קי' עי' סוף קיק די' שכתב וכן לענין אה עוונה אפי' צמיו ללולי' יכולה לצדך אה לצה חון למיס או אפי' חוך המיס ומחנכת יוח על גופה חמה לצה וקיל מנרי'ס אה כחכסה מולפתי' ומלחמרי' ליל הספק צין לצה לעזרה הא כתב צמיוע דחיל' והא לא כחכסה מה עהי' הספק הא אקור מנאס גילוי. מה דבר האחרון חיו קוטי' כיון דערומה צמיו אפי' ללולי' ליכא מנאס גילוי ערוה כתי' עיי' עי'ס עס קקיא אלא דקטי' כיון דליכא מנאס גילוי ערוה רק מנאס לכו רחאס אה הערוה וצאקס ליש רואה אה הערוה כמיי'ס טמיו'ס וליכ ליל הספק וכבר עמדו צום חיר' ופירג' עס וכחצו דרך לחמונח צעלמח לרי'ן הכקק וכן הוא האומה טכן כחצ' סמיו' צייד' סוקי' די' ראי'ס הספק רק ללחא לרי'ס ולא מדינא ולכן לין לעיי'ס:

ומה טעמיה צצרכות כי' עיב דקאנר והא דקא' מילג' צו' צקרה קרי לסודיעך כמו דרצן וקיל הא הגמי' קאי' אי' צעל קרי אקור צדי'ס ערחי' עקרה דוהרעמס וכי' ואיכ אדרנה כמו דרי' עדי'ך דמחיר צדי'ס עמיי'ס ללי'ס ריש צילה דחאי' חורה כמו דהיתירח עדי'ך עי'ס. ולקני' דכאן לרבך נני' י'ס קולה סמנעטלו מדי'ס ואין חרתי' לאקור ליעוד סמורה אה סוף מונר וטפרי' הי' לרבך כמו דהיתירח סמנעטלו מליעוד סמורה ועיי' רטי' ריש צילה וללי'ס טס. הצל צלחיה כבר כחצו חוקי' רי' סוקי' טס צצרכות דהאי דרשא דוהרעמס הוא רק אקמכסא צעלמח וכוא רק מחנקה מנר'א וכן כחצו צמיו'ס עס וכן כחצו חוקי' ציק פ"ב עיב דיה אהא ואפי' אי' כיונא דמוקטן הי' קיל דהוא דרש'ס געויה עי'ס לצהר דמסי' דמיי'צני' ליי' לאירך דריציל' ודאי' חיי' רק אקמכסא והאי לסודיעך הוא צמר הכי' וטפרי' כמו דאי'סודא עדי'ך כיון דהיי' רק דרבך ולרעמ' הללי'ס צצרכות עס לא הי' מתי'ס רק חורה שצכח הצל עטסה וגמי' הי' רק תקנת מנר'א ואי' כחו דרבך עדי'ך דאפי' מנשה וגמי' שהוא מרצבן אקור צלא עזילה. ולפמי'ס פיי' טס אפי' לבדי' חין אקור מתי'ס אלא דיבור הצל הרטור מונר וערלח חיקו דאפי' סרטור אקור אי'כ כמו דרבך עדי'ך דאפי' הרטור' דרבך אקור צלא עזילה:

ומה טעמיה צצטי' צצרכות לי' דיה עס קלא כגח ארס מונער טנגח גי'פ דעמנע טמורי' כגח חיר' דקור עס הי' כעלא כגח עדי'ן גי'פ ועד דמנעמ. דמויע' ליה רק כטנגח ארס וגם זיל' דגס כטנגח סמורי' גי'פ הי' מונער. גם צום אי'ני יודע מה קיל' הא מנכה סלימה עמי' טמיו ציק לי' סור שהוא מונער לניו' אינו מונער לשאי'ס לרי'פ מונער לארס ואי'ני מונער לכהנה וכן פסק הרעבי'ס פיי' מחקי' יעוון וכן עס מונער לכהנה אינו מונער לארס שהוא אי'ני ועיי' חוקי' ציק עס דיה

סימן כח

לתרץ קושיא על הכ"מ ברין זמן ק"ש

א' דר"ח אלול תש"ו.
מע"כ תלמיד ידוהי הרה"ג ר' אברהם יוסף
האזענבערג שליט"א.

בדבר קושיא הגר"י ברוכסאן שליט"א על הכ"מ
סוף פ"א מק"ש דמחדש שבעצם אין חלוק
בין פירוש בשכבך לפי ובקמך ששניהם הוא כ"ו
שעדיין שוכבים על מטתם וכ"ו שבנ"א קמים דהיינו
כל היום ורק מדרבנן הוא הזמן לק"ש והוכיח זה
ממה שמכאן ואילך לא הפסיד הברכות ואלו לא היה
זמן ק"ש כלל היו ברכותיו לבטלה מהא דלר"א יש זמן
גם לק"ש של ערבית מדאורייתא ומסתמא מודה
דלא הפסיד הברכות מכאן ואילך דלא מצינו שפליג.
הנה לכאורה היה שייך לומר להכ"מ שגם ר"א סובר
שהוא מדרבנן מצד הרחקה אך סובר שתקנו הרחקה
יתירה משום שעד אשמורה ראשונה כבר הלכו כולן
לישן ולא כפרש"י שהוא משום שמפרש גם בפי'
בשכבך כ"ו שהולכים לשכב זה קודם זה מאוחר.
ואף שליכא ראייה להכ"מ מר"א שהשוה מדותיו ואפשר
לומר כפרש"י דמפרש בתרווייהו כ"ו שהולכין לשכב
וכ"ו שקמים ממטתם אבל כיון שמדרבנן אית ליה
ראיה נשמע מדרבנן לר"א כיון שלא מצינו שחולקים
בוה אבל זה אינו נכון כדהקשת מהא דהקשה בגמ'
בדף ד' תכמים כמאן ס"ל אי כר"א לימרו כר"א
ואם גם טעמא דר"א הוא משום סייג אי"כ הא ידע
סברא דסייג מאי היה קשה לו ואם הוקשה לו
דישביל סייג הי"ל לומר כר"א רק עד האשמורה
הראשונה מאי מתרין.

ולכן צריך לומר דהא מזה ששאלו בניו של
ר"ג אם חייבין לקרות משמע שאם יש זמן לק"ש
גם בלילה אין יכולין לקרות אח"כ דאם יכולין
יתחייבו מצד חיוב הברכות שלא הפסידו ודוחק
לומר ששאלתם היתה רק אם יצאו חיוב ק"ש אף
שמשמע כן קצת מלשון רש"י בדף ט' ד"ה א"ד
דלשון התשובה חייבין אתם לקרות משמע שהשאלה
היתה לעצם החיוב ולכן סובר הכ"מ שהוא מחמת
שאם מדאורייתא הוא הזמן ק"ש הפסיד הברכות
וממילא לא היו חייבין כלל וא"כ גם ביום אם היה
זמן הק"ש דאורייתא היה מפסיד הברכות וכמפורש
בדבריו ולמה שבארתי לא אמר זה מסברא בעלמא.
דודאי אינה סברא ברורה דהא רוב רבותינו הראשונים
והאחרונים חולקים על הכ"מ ומודים שלא הפסיד

הברכות אבל סברת הכ"מ הוא מצד הראיה משאלת
בניו של ר"ג כדבארתי שמהם מוכח דאם הזמן
ק"ש הוא דאורייתא היה מפסיד גם הברכות ולכן כיון
שודאי אין לפרש להיפוך שפירוש בשכבך יהיה רק
לזמן שהולכין לשכב זה קודם זה מאוחר ופירוש
ובקמך יהיה כל היום כ"ו שיושבין וא"כ הוי ודאי
לר"א זמן ק"ש דאורייתא גם ביום וממילא להכ"מ
לא יהיה בהכרח אליביה הא דלא הפסיד הברכות
שתנן בסיפא אף שברישא איירי גם ר"א ויפלגו ר"א
ורבנן גם בזמן ק"ש אם הוא מדאורייתא להכ"מ.
ואף שיש לחלק דביום אף שאינו מדאורייתא תקנו
מדרבנן שלא הפסיד הברכות אבל בלילה שיש סייג
שלא לתקן לא תקנו זה אבל הכ"מ יסבור כדלעיל.

ובני הר"ר דוד נ"י תירץ על שאלת בניו של
ר"ג למעשה דיש חלוק גדול לדינא דאם חייבין
מדין מ"ע דק"ש צריכין לכוין ואם הוא כקורא בתורה
והחיוב הוא רק בשביל חיוב הברכות שעליהם אינם
צריכין לכוין וכן נוגע אולי גם לענין איסור
קריצה ורמיזה שיש בק"ש שחייב מצד העשה והוא
נכון ידוהי.

משה פיינשטיין

סימן כו

ברבר שמיעת קול זמר פנויה טהורה

זאת הנוכה תשי"ח.
מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר יחזקאל גרובער
שליט"א.

במה שכתב כתר"ה שא"א לו למחות שלא יבואו
ההורים לשמוע בקול זמרת התינוקות בלא פרוז
גדול ומחלוקת לכן רוצה לידע דעתו איך הוא עצם
הדין בשמיעת קול זמר פנויה טהורה והאריך כתר"ה
בוה להביא כמה מקומות שמשמע לאיסור ומ"מ
מסתפק להיתר.

הנה בב"ש אה"ע סי' כ"א סק"ד מפורש שקול
פנויה מותר שלא בשעת תפלה וכן איתא במג"א
סי' ע"ה סק"ו דרק זמר של א"א לעולם אסור, ופשוט
שכוונתו גם לכל ערוה וחיובי לאוין דהא הביא
מאה"ע סי' כ"א שמסיק שם ואלו הדברים אסורים
גם בחייבי לאוין וא"כ מה שמתירין בפנויה הוא
דוקא כשאינה נדה, וכן איתא בפמ"ג במשבצות סוף

סי' ע"ה שכתב שזמר בפנויה שלא בשעת ק'
יניראה פנויה נדה מכלל ערוה הויא עיי"ש
בבאה"ט אה"ע שם סק"ד שהביא שהבאר שו
בין בתולה בין אלמנה אסור ולא שרי אי
אשתו שלא בשעת תפלה וכוונתו משמע שו
בבתולה טהורה כיון דמסיק דלא שרי אלא ק'
ופליג אב"ש אבל לדינא רבו המתירין ובא
הביא הבה"ט הא דפליג הבאר שבע משמע דל
לו לדינא מאחר שלא מצא עוד הסוברים
וכן במ"ב שם ס"ק י"ז פסק שמותר בפנויה
שלא בשעת ק"ש.

ולא קשה כלום ממה שהביא כתר"ה מ
כ" שהקשה הגמ' על רשב"ג דראה נכרית גאו
וכן על ר"ע שראה אשת טורונסורופוס הרשע ולא
מי שרי אף אם נימא שזימרא הוא כה
דנכרית כיון דאסורה בלאו באם הוא דרך
ובפרהסיא היא עליו בקנאין פוגעין בו ובכרת
קבלה ואף בצנעא היא בדי איסורים לכן
דין ערוה וכמפורש כן בפמ"ג שם שלכן ז
נכרית אסור כשל ערוה עיי"ש ועיין במ"ו
מאי"ב ה"ג שאף להסתכל בפנויה מותרין דכו
דאמר אב"י דהאי צורבא מרבנן דאניל לקדושי
לידבר ע"ה בהדיה בב"ב דף קס"ח דליכא
להסתכל בפנויה דאילו היה איסור בהסתכל
לבדקה לא היו אומרים לע"ה עמוד וחסא
שיזכה חברך, וא"כ מוכרחין לומר שנכרין
דיש לה דין ערוה כהפמ"ג.

והא דהביא כתר"ה מהא דאסור להשא
בקטנה בקידושין דף ע' ואיפסק כן ברמב"ם
אין שייך לכאן לא לרמב"ם והש"ע ולא
דלרמב"ם והש"ע הא לא אסור אלא תשמיש
שאין עושין זה אלא באשתו וזמר הא לא ה
זה דהרי הש"ע מתיר קול פנויה טהורה.
שאסור בכל תשמישין משום הטעם שלא
להיות רגילה בין האנשים נמי הוא רק כע
לאנשים לבד אבל בכה"ג שאין זה ביהוד
אלא שממילא שומעין גם האנשים אין שייך
זה שמשמשת להאנשים דלא תהיה רגילה
האנשים אחרי שכל מעשיה לומר צריכה גם
הנשים לבד וגם בלא זה הא נוהגין להקל בה
בנשים אף עם גדולות כדאיתא ברמ"א ו
סק"ה ובר"מ אות ג', ובקטנות אולי מודו ו
הבי"ת.

אך מה שיש לחוש הוא למש"כ המ"ב
פנויה שמותר אך שלא יכוין ליהנות מזה כ
יבא לידי הרהור, וא"כ אפשר שימצאו מאלו

אורי ח"י חלק א

ד הראיה משאלת מוכח דאם הזמן הברכות ולכן כיון בשכבד יהיה רק ה מאוחר ופירוש ז וא"כ הו' ודאי ז וממילא להכ"מ ו הפסיד הברכות ר"א. ויפלגו ר"א דאורייתא להכ"מ מדאורייתא תקנו בלילה שיש סיג יסבור כדלעיל.

שאלת בניו של ינא דאם חייבין זוא כקורא בתורה ות שעליהם אינם ׀ לענין איסור מצד העשה והוא

אשה פיינשטיין

פנויה טהורה

ד יחזקאל גרובער

גחות שלא יבואו ינוקות בלא פרוד תי איך הוא עצם ה, והאריך כתר"ה וע לאיסור ומ"מ

ק"ד מפורש שקול וכן איתא במג"א זולם אסור, ופשוט לאיין דהא תביא הדברים אסורים ירין בפנויה הוא ג במשבצות סוף

סי' ע"ה שכתב שזמר בפנויה שלא בשעת ק"ש שרי ויראה פנויה נדה מכלל ערוה הויה עיי"ש. ועיין בבאה"ט אה"ע שם סק"ד שהביא שהבאר שבע כתב בין בתולה בין אלמנה אסור ולא שרי אלא קול אשתו שלא בשעת תפלה, וכוננתו משמע שהוא אף ובתולה טהורה כיון דמסיק דלא שרי אלא קול אשתו ופליג אב"ש, אבל לדינא רבו המתירין ובא"י לא תביא הבה"ט הא דפליג הבאר שבע משמע דלא חשש לו לדינא מאחר שלא מצא עוד הסוברים כמותו, וכן במ"ב שם ס"ק י"ז פסק שמותר בפנויה טהורה שלא בשעת ק"ש.

ולא קשה כלום ממה שהביא כתר"ה מע"ז דף כ"י שהקשה הגמ' על רשב"ג דראה נכרית נאה ביותר וכן על ר"ע שראה אשת טורנוסרופוס הרשע ולא יסתכלי מי שרי, אף אם נימא שזימרא הוא כהסתכלות, דנכרית כיון דאסורה בלאו באם הוא דרך חתנות ובפרהסיא היא עליו בקנאין פוגעין בו ובכרת מדברי קבלה ואף בצנעא היא בד' איסורים לכן יש לה דין ערוה וכמפורש כן בפמ"ג שם שלכן זמר של נכרית אסור כשל ערוה עיי"ש. ועיין במ"מ פכ"א מא"ב ה"ג שאף להסתכל בפנויה מותרין דכתב מהא דאמר אב"י דהאי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא לידבר ע"ה בהדיה בב"ב דף קס"ח, דליכא איסור להסתכל בפנויה דאילו היה איסור בהסתכלות כדי לבדקה לא היו אומרים לע"ה עמוד וחטא בשביל שיזכה חברך, וא"כ מוכרחין לומר שנכרית שאני דיחש לה דין ערוה כהפמ"ג.

והא דהביא כתר"ה מהא דאסור להשתמש אף בקטנה בקידושיין דף ע' ואיפסק כן ברמב"ם ובש"ע, אין שייך לכאן לא לרמב"ם והש"ע ולא לרש"י, דלרמב"ם והש"ע הא לא אסור אלא תשמישי חיבה שאין עושין זה אלא באשתו, וזמר הא לא הוי בכלל זה דהרי הש"ע מתיר קול פנויה טהורה, ולרש"י שאסור בכל תשמישין משום הטעם שלא ילמדנה להיות רגילה בין האנשים, נמי הוא רק כשמשתמש לאנשים לבד, אבל בכה"ג שאין זה ביחוד לאנשים אלא שממילא שומעין גם האנשים אין שייך להחשיב זה שמשמשת לאנשים דלא תהיה רגילה בזה בין האנשים אחרי שכל מעשיה לזמר צריכה גם בשביל הנשים לבד, וגם בלא זה הא נוהגין להקל בהשתמשות בנשים אף עם גדולות כדאיתא ברמ"א סי' כ"א סק"ה ובד"מ אות ג', ובקטנות אולי מודו גם הב"י והב"ח.

אך מה שיש לחוש הוא למש"כ המ"ב על זמר פנויה שמותר אך שלא יכוין ליהנות מזה כדי שלא יבא לידי הרהור, וא"כ אפשר שימצאו מאלו שיבואו

לשמע שיכונו ליהנות שאסורין, אבל הא לכאורה יקשה על המ"ב מהא דלידבר ע"ה בהדיה שהוכיח המ"מ דליכא איסור בהסתכלות כדי לבדקה משום דאם היה איסור לא היו אומרים לע"ה עמוד וחטא בשביל שיזכה חברך, ומ"ט לא חוששין שמא הע"ה יכוין ליהנות מיופיה, אלא משמע דגם בכונה ליהנות ליכא איסור כיון שהיא פנויה טהורה וליכא חטא להע"ה. וכדי לבדקה שכתב המ"מ הוא משום דשלא לצורך ודאי אין לומר להע"ה שיסתכל אף בפנויה דהוא כאומר לו שיהנה מזה שודאי הוא פריצות לומר זה, וכיון שרשאי גם ליהנות בהסתכלות, גם ליהנות מקולה דפנויה טהורה אין לאסור, דהסתכלות משמע מלשון הרמב"ם בה"ב שגרע משמיעת קולה עיי"ש, וצריך לומר להמ"ב דאוסר להתכוין ליהנות מקול פנויה טהורה, דמה שמותר ליקח ע"ה שיסתכל בהפנויה הוא משום שאין חוששין שיכוין ליהנות, וא"כ גם הכא אין לחוש שיכונו ליהנות, דאף אם יש להם הנאה משמיעת קול שירה אין להחשיב זה הנאה מהאשה דכ"כ אם היה מזמר איש נמי היה להם הנאה דשמיעת שירה, וכוננת המ"ב הוא שיתכוין ליהנות משמיעת קול אשה שזה דמי למסתכל בפני האשה ליהנות מיופיה שרק בזה שייך לחוש להרהור שכתב המ"ב, וכדאיתא ברמב"ם ובש"ע בפנויה שלא יסתכל דרך זנות, ובשמיעת קול שייך זה רק במתכוין ליהנות דוקא משמיעת קול אשה ולא משמיעת קול שירה בעלמא, ולזה אין לחוש כמו שלא חיישינן התם.

ובעצם משמע מלשון הרמב"ם והש"ע דבעריות כתבו והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכוין ליהנות כמו שנסתכל במקום התורף, וע"ז כתבו והדברים האלו אסורין גם בחייבי לאוין ובפנויה כתבו אבל לא יסתכל דרך זנות, שהם שני ענינים דאם אינו דרך זנות אף שמתכוין ליהנות אינו אסור בפנויה ואין חוששין שיבא מזה לידי הרהור, דלא מכל דבר חוששין להרהור, וראיה דהא הרהור אסור אפילו בפנויה מדאורייתא כדאיתא בב"ש שם סק"ב ומ"מ להביט ביופיה כתב בה"ש שלהרמב"ם הוא רק איסור מדרבנן אפילו בא"א, ובפנויה לכו"ע מדברי קבלה מקרא דאיוב, אלמא דאין חוששין שיבא מזה להרהור, וא"כ גם במתכוין ליהנות סברי שאין לחוש להרהור אך מ"מ בעריות והייכי לאוין אסור מצד איסור הנאה מערוה שדבר זה עצמו אסור ולא אסור זה בפנויה טהורה, אבל עכ"פ יש גם לומר כהמ"ב שגם בפנויה אסור ואף שהוא שינוי בלשון מ"מ אולי הכוונה אחד, דלשם זנות הוא ליהנות וכן מפרש המ"ב אף שהוא דוחק, ולכן יש להחמיר למעשה כהמ"ב שלא להתכוין ליהנות אף מזמר פנויה טהורה אבל אין

לחוש שמא יכונו ליהנות כדהוכחתי שכן מוכרח לומר להמ"ב.

ואף להמ"ב נראה דכיון שאין האיסור מצד זה עצמו דנהנה מפנויה טהורה רק משום חשש שמא יבא לידי הרהור אין זה אלא בפנויה גדולה שהיא טהורה אבל בקטנות אין לחוש להרהור כי אין מצוי שיתאוה אף מהפרוצים ואף נכרים לקטנות לתשמיש וממילא אין שייך שיהרהר בעבירה ע"י שיסתכל בה או שישמע קולה אף כשיכוין ליהנות ממנה כיון דאין בזה בקטנות שום קירוב לתאוה תשמיש שיבא להרהר ע"י זה. ומה שאמר רבינא בע"ז דף ל"ז דגורו טומאה בתינוקת נכרית מבת ג' ויום אחד הואיל וראויה לביאה ואמר בגמ' ע"ז דמהו דתימא הא לא ידעה לארגולי קמ"ל אין הפירוש דקמ"ל שגם בת ג' שנים ידעה לארגולי אלא הפירוש דאף דלא ידעה לארגולי נמי גורו טומאה וכמפורש כן בפ"י הרי"ח. ומוכרח כן דהא תינוקת שיודעת טעם ביאה היא גדולה מבת ג' שנים ואינה מוסרת עצמה לביאה שלכן היא משמרת מאיסור יחוד כראיתא בקידושין דף פ"א ועיין בב"ח סימן כ"ב דהוא עד שתהיה בת ט' שנים ויום אחד ומקורו נראה שהוא מרש"י ע"ז שם שכתב דלא ידעה לארגולי עד שתהא בת ט' ומ"מ גורו טומאה על בת ג' שנים ויום אחד משראויה לביאה והטעם דאולי בשביל המיעוט שאונסין גם קטנות גורו טומאה או דלא פלוג כיון שראויה לביאה. אך נראה שיש להקל אף ביותר מבנות ט' דרך לשמירה מיוחד יש לחוש לבת ט' שגם היא נתפתה משום שיש לה קצת יצר הרע ובשביל רצונו לזנות עם הגדולה יפתה גם את הקטנה בת ט' אבל ודאי לא מצוי שיתאוה אף לבת ט' ולכן אין לחוש אף במכוין ליהנות לשמא יבא לידי הרהור אף בבת ט'. וכ"ש שאין לחוש לשמא יכוין שאף בגדולה פנויה טהורה הרי יותר נוטה שאין לחוש לשמא יכוין ליהנות כדהוכחתי לעיל.

והא דגורו ליטב שבעה נקיים משום חשש חימוד גם בקטנה בנדה דף ס"ו משום דקטנה נמי מחמדה. שהביא כתר"ה נראה פשוט שאינו משום שיש לקטנה תאוה ויצר. דהא אף בקטנה בת ג' שנים ויום אחד נמי חוששין לחימוד אף שאינה מוסרת עצמה לביאה משום שעדיין לא לבשה יצר. אלא הטעם דכיון שיש עכ"פ קטנות שיש להם חימוד כגון יותר מבת ט' גורו גם על כל קטנה הראויה לביאה אף שאין לה חימוד. ולכן אף שגם בת ט' אין לה יצר ותאוה כ"כ נמי כיון שיש גם שחומדות גורו על כל הקטנות. לכן נראה למעשה כיון שכתר"ה כותב שא"א

להחמיר יותר מכפי הדין כפי הראוי לאנשי מעשה יש להתיר כשיהיו המזמרות קטנות לא יותר מבנות י"א שנה. וגדולות מבנות י"א אף כשידוע שעדיין לא ראו דם אף שמדינא הוכחתי שיש להקל מ"מ יש להחמיר כי מאחר שכבר יש בשנים אלו עתה שראות דם אין לחלק ביניהם. ובלא צורך אין להתיר כלל כי בדברים כאלו המחמיר קדוש יאמר לו.

ומה שהביא כתר"ה מטובה דף כ"ו דאיחא הילדים לעולם חולצין מפני שרגילין בטומאה נראה פשוט דאינו משום שעל ילדים יש לחוש שיהרהרו מדברים שבעצם אין לחוש שלכן נימא שיהיו אסורין אף בשמיעת זמרת קטנות פנויות. דשם הא איירי רק בנכנסין לישן וכאוקים אביי דוקא בנשותיהן עמהן. אבל בלא נכנסין לישן אף בנשותיהן עמהן אין לחוש אף בילדים ובלא נשותיהם עמהן אף בנכנסין לישן אין לחוש. ובש"ע ובמג"א סי' ל"ח לא נאמר שילדים ח"ו חשודים לעבור על איסור הרהור. דא"כ היה נמצא שילדים אסורים להניח תפילין וזה לא מצוינו אף לענין הנחה בכל היום. אבל בש"ע נאמר ברמ"א רק שאם א"א לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחם. והקשה הב"י הא לפרש"י להמקשן אסור בנכנס לישן ביום לילדים לר' יוסי משום שמא יראו קרי ע"י שהרהור בשניה מצוי בהן אלמא דבשביל הרהור מותר. ותירץ הב"י דהר"ם מפרש דהמקשן היה סבור שאף לילדים אין לחוש להרהור שהוא איסור רק שהיה סבור שאסורין שילדים רגילין יותר בתשמיש עם נשותיהן והווי בעלי קריין. ויהיה לפ"ז לר' יוסי אסורין אף בלא נכנסין לישן אלא כשעדיין לא טבל מקריו בשבילה. וע"ז הקשה המג"א דלהתמצן שאירי בנכנסין לישן ביום ונשותיהן עמהן מצד תחשש של הרגל דבר. אף ביום בהאפלת תלית הרי יהיו אסורין מצד הרהור שא"א להרגל דבר בלא הרהור. והי"ל לומר שמא יבואו לידי הרהור אף כשימלכו שלא לשמש. (ופירוש מחצית השקל לא נכון כלל דבגמ' לא הוזכר ק"ש אלא איירי שם באלו שמניחין תפילין כל היום וצ"ע בכונתו). ופ"י הלב"ש נראה שהוא כדברתי. ובעצם לא קשה כ"כ על הב"י דלכן אמר שמא יבואו להרגל דבר משום שבלא הרגל דבר כגון שא"א להאפיל אין לחוש שיהרהרו באיסור.

ידידו.

משה פיינשטיין

סימן כו

בענין עמוד דמי רגלים ובחול יוצאים דרך קנה של ר

ז' שבט תשי"ח.

מע"כ ידידי הרב מוהר"ר אריה שליט"א.

בדבר קושיתו על הרשב"א ברכות ד דמי רגלים אינו אסור דאוריין עמוד ומדכתוב ולא יראה בך ערות זה קאי על ערות ואין שייך זה למי לע"ד דהקשה לרשב"א אם איסור התנו הוא משום דעמוד דמי רגלים מאוס צואה הוא איזה טעם יש להתיר. כ בלא כסוי. דאף אם נימא דעל הקר שעומדין ליבלע נחשבו כבלועין או שו אבל הא גם כשהם בכלי שאין עומדין שייך שיטבטלו נמי אינו אסור מדאור נאסר הכלי מדין עביט, ולכן פ"י כנגד העמוד הוא מצד שנחשב העמוד החבור להערה.

והוצרך הרשב"א לטעם זה למה שאינו צריך להרחיק בעומד בתפלה על ברכיו ה"ל אמות. שתניא בצוז ואם היה איסור כנגד העמוד מדין נחשבו מדאורייתא כצואה כשנפלו מצד להצריכו להרחיק ז' אמות גם מצד שיש אף בנפלו לארעא. דכיון שעיקר מדין צואה הוא דאורייתא כשאסרו מד לארעא כעין דאורייתא תקון. ויש מצואה דאורייתא. ולכן כתב שאיסור דאורייתא אינו מדין צואה שמי רגלי תורה כצואה כלל אלא שהוא מדין עו זה בנפול לארעא והוי מה שאסרו צואה איסור דרבנן שאין עיקרו מדא זה כעין דאורייתא והקלו בעומד בתו

זה נראה בטעם מחלקותם באם שהגמ"י פ"ד מתפלה הי"ג סובר שכ צריך להרחיק, וכן מביא הב"י סוף שרשי יצא מביהכ"ו באמצע תפלתו שם דהם סברי דכנגד העמוד שאו הוא מדין צואה. והוי אף האיסור דרבנן חמיר שיש להצריך להרחיק כעין דאו

התחיל להתקלקל, סופו להפריד לגמרי. ותו התם אין לפסול ס"ת כשר מפני יתר אות אחת שאפשר לתקנו, משא"כ הכא הרי הוא כשר לפנינו בלי שום תוספת דיו, רק משום זה אלי ואנוהו נייפהו בתוספת דיו, וכיון דאיכא למיחש דנפיק מיניה הורבא, אין ראייה משם להתיר. ע"כ שב ואל תעשה עדיף.

[תעשה ולא מן העשוי]

ולכאורה היה אפשר לומר אפי' בס"ת דכשר שלא כסדרן, מ"מ אי נפרדה הדיו הישנה וקאי האחדשה אפשר הו"ל כמו תעשה ולא מן העשוי, דעשייה (ראשונה) [שנייה] הוה כמו הטיל למוטלת דלא הוה עשייה אפי' מסיר ציצית הראשונים אח"כ

(למ"ד) יעיין בטש"ע [או"ח] סי' יו"ד ס"ו, ויעיין ב"י. ואפי' למכשירים התם יש לפסול הכא כמוכן. אלא כבר כתבתי לעיל בשם התוס' בשעת תיקון ארון נצטרף ונעשה כסנדל ממש, וה"נ בשעת תיקון האות ליפותו ע"י הדיו החדשה נתקדשה והועיל במעשיו. א"כ לא דמי להטיל למוטלת דלא פעל כלום והוה ל"י כמו נעשה מאליו, משא"כ הכא, ע"כ בס"ת דלא בעי כסדרן; יש להכשיר. אבל עכ"פ בתפילין יש לחוש לכתחילה.

הנלענ"ד כתבתי וחתמתי בחותמי ברכות באהבה רבה א"נ.

פ"ב יום ד' ער"ח אדר שני תקפ"ט לפ"ק. משה"ק סופר מפפד"מ.

סימן קצ

[כבוד מלך מאומות העולם]

[תשובה]

אומר אני בתשובת זאת השאלה אם אמנם מחוייבים אנתנו עדת ישראל לאחוז במצוה רבה הגדולה הזאת מצות כבוד המלך ביתר שאת ויתר עוז על כל העמים, אשר היא מצות כללית שכליית ונימוסיית לנהוג כבוד במלך, אשר במשפט יעמיד ארץ, נוסף עלינו מצוה שמעיית בתורתינו הקדושה כי הקב"ה צווה את משה רע"ה על פרעה מלך מצרים לנהוג בו כבוד, (ואם) [ואף אם] הוא הרשיע לעשות עמנו רעה. ואל"י הנביא רץ לפני אחאב אשר ה"י עובר על כל התורה, ואפי"ה חייב לנהוג בו כבוד גדול, כי היא מצוה שמעיית לא רק שכליית, והעובר על זה הוא אצלינו כמי שלא הניח תפילין. ואם זה במלכים רשעים עריצים, מה נעשה יקר גדולה לקיסר חסיד אשר אנחנו והרבה רבבות בישראל חיים בצלו והוא להם למגן ומחסה ומסחור

סימן קצ

- א. והיה מומר לעבודה זרה.
- ב. וכ"כ רבינו לעיל בחלק או"ח סי' קנט שהיא מצוה מן התורה. וראה להלן בח"ו סי' פו. אולם בחנומא וישלח פי"ג מבואר שהוא ענין של דרך ארץ. ועי' מחצה"ש סי' רכד סק"ז.
- ג. ראה מהרש"א בחא"ג ובחם קב, א שכתב כן. ועי' רש"י סנהדרין מו, א ד"ה על משה.

נותן להם יד ושם להתזיק פינו מלא שירה כים ולשו יספוק לנו להלל ולשבחו ומי זה האיש אשר יקל בע ומחק החיוב להוסיף אומ ומחק האפשרי לפי השג ידינו לה כי עז

[קול זמר באשה]

אמנם לעומת זה אומר א (גדול) [גדול] לבל והיא שום דבר המתנגד לו אמתיית רב חסדו וטובו ש ישראל, ובמקום גדולתו עניים ונכאי רוח לתת ולהתזיק דתינו ותורתינו כ היום דבר המתנגד לתורתנו חילול כבודו ח"ו, כאלו ולרפות ידינו ממלאכת שמ בשבחינו והודות

והיות כן יען נראה בעלי בין האנשים תוע אצלינו. ע"כ לא יתכן לעי אשר אנחנו מבקשים אל ואיסור דבר זה מבואר בע ר' יוסף זמרי גברי ועני נג גברא כאש בנעורת. ופירשו לשמוע את המזמור לענו נותנים לבם לקול הנשים, השמיעני את קולך, ומבעי אבל זמרי גברי ועני נש באשה ערוה אבל אינו המזמרים מטים אזנם ל וקאמר תו התם בש"ס למ הא, פי' רש"י אם אין שומ נקדים לבטל את זה שו מבואר מזה דראוי לבטל ו בידינו לבטל שניהם מפני במיעוטו לבטל זמרי נשי זמרי גברי ועני נשי, אבי בישראל ו

ד. וכ"ה בספר חסידים סי' עצ"ג לפי שאין שמחה לפני ד ועינין בית מאיר אה"ע שם שו"ו

ש"ת הגה סופר

חושן משפט

סימן קצ

נותן להם יד ושם להחזיק מעוז תורתם ודתם, אלו פינו מלא שירה כים ולשונינו רנה כהמון גליו, לא יספוק לנו להלל ולשבחו על רבוא טובותיו עמנו. ומי זה האיש אשר יקל בעיניו מצוה הגדולה הזאת, ומחק החיוב להוסיף אומץ בכל מיני הידור ויופי האפשרי לפי השג ידינו להרבות כבודו כי רב ושבתו כִּי עצום.

[קול זמר באשה לכבוד המלך]

אמנם לעומת זה אומר אני כי זה הוא כבודו ורב (גדול) [גדול] לבלתי יראה ולא ימצא בעת ההיא שום דבר המתנגד לדתינו, כי זה מורה הנראה אמתיית רב חסדו וטובו של החסיד הקיר"ה על בית ישראל, ובמקום גדולתו שם ענוותנותו להביט אל עניים ונכאי רוח לתת לנו מחיה בקרב הארץ ולהחזיק דתינו ותורתינו כראוי. אך אם נעשה בזה היום דבר המתנגד לתורתנו ח"ו, אין זה מכבודו רק חילול כבודו ח"ו, כאלו רוצה הוא בהרוס דתינו ולרפות ידינו ממלאכת שמים, וזה הוא היפך הכוונה בשבחינו והודות לו על כל הטוב.

והיות כן יען נראה בעליל כי השמעת קול הנשים בין האנשים תועבה היא וכערה יחשב אצלינו. ע"כ לא יתכן לעשות כן ביום שוב הארון אשר אנחנו מבקשים אל היכלו כלו אומר כבוד. ואיסור דבר זה מבואר בש"ס סוטה מ"ח ע"א אמר ר' יוסף זמרי גברי ועני נשי פרצותא זמרי נשי ועני גברא כאש בנעורת. ופירש"י לפי שהעונה מטה אזנו לשמוע את המזמור לענות אחריו, ונמצא האנשים נותנים לבם לקול הנשים, וקול באשה ערוה כדכתיב השמיעני את קולך, ומבעיר את יצרו כאש בנעורת. אבל זמרי גברי ועני נשי קצת פריצות יש דקול באשה ערוה אבל אינו מבעיר יצרו כ"כ, שאין המזמרים מטים אזנם לקול העונים עכ"ל רש"י. וקאמר תו התם בש"ס למאי נ"מ לבטולי הא מקמי הא, פ"י רש"י אם אין שומעים לנו לבטל את שניהם, נקדים לבטל את זה שהוא כאש בנעורת עכ"ל. מבואר מזה דראוי לבטל גם שניהם, אך אם אין כח בידנו לבטל שניהם מפני פריצי הדור, נבחר הרע במיעוטו לבטל זמרי נשי ועני גברי, ולהניח להם זמרי גברי ועני נשי, אבל באמת לא יעשה כזאת בישראל ולא כזאת.

ומוכח נמי דאפי' לשום דבר מצוה לא הותר לערב הקולות דנשי וגברי, דאלו כן לא היה רש"י תולה הדבר בפריצי הדור שאינם שומעים לדברי חכמים, יותר נכון היה לו לפרש לבטולי הא בשמחת מצות כגון מצות כבוד המלך וכדומה, אי סגי בזמרי גברי ובטל זמרי נשי. אע"כ פשיטא שכל המצות נדחות מפני חטא הרהור עבירה, וכבר הנתנו למוחלט שכל שום העברת דת כל שהוא, לא יראה ולא ימצא בעת ימלא שחוק פינו ולשונינו רנה לכבוד הקיר"ה, כי לא לכבוד יהיה לו ח"ו.

[שהשמחה במעונו כשאנשים ונשים בחדר אחד]

ואל"ו היה שמחתנו במשתה ושמחה וי"ט, היה ראוי למנוע דבר המתנגד לדתינו עפ"י מה שכתבנו לעיל. ועוד מטעם שכ' בית שמואל בשם הב"ח סי' ס"ב ס"ק ל"א וז"ל, כתב הב"ח כשאנשים ונשים בחדר אחד אין אומרים שמחה במעונו דאין שמחה כשיצר הרע שולט עכ"ל. ואם זה (בדומטוי) [בדומטוי] חתן וכלה, ק"ו בן בנו של ק"ו בבהכ"נ הקדושה שעיקור שמחתנו שם מהודות קול לה' מקירות לב על חסדו וטובו שהחיינו לביאת אדונינו לשלום לביתו וממשלתו והרמת קרנו וכבודו ולהתפלל על העתיד.

[קול זמר אשה בשעת התפלה]

והנהגו אנו מוזהרין לשמוע קול זמר אשה אפי' פנויה שאינה נדה וערוה בשעה שאנו קורין ק"ש ובשעת תפלה כמבואר בש"ע א"ח סימן ע"ה סעי' ג' ובמג"א שם סק"ו. והיינו ע"כ בשמיעת קול פנויה טהורה, דאי בא"א או פנויה נדה קשה מאי אריא בשעת ק"ש ותפלה, תיפוק ליה לעולם אסור משום קול באשה ערוה. וכן מבואר בש"ע אה"ע [ריש] סי' כ"א ובב"ש סק"ו. והטעם לזה כי אנו מאמינים שכל תפלה או שבת והודאה שמתערב במחשבה ההיא שום הרהור אפי' באשתו, לא תעלה במעלות לפני הי"ת ולא תקובל לפניו, ומפני זה אנו מפרישין הנשים מן האנשים בבה"כ בפ"ע, שלא יבואו לידי הרהור בשעת תפלה, ותהיה תפלה נדחית רחמנא לצלן.

ה. וכו' בספר חסידים סי' שצ"ג וסי' תש"כ כל מקום שאנשים ונשים רואין זה את זה כגון בסעודת נשואין אין לברך שהשמחה במעונו לפי שאין שמחה לפני הקב"ה כשישי בו הרהורי עבירה. וע' שו"ת הב"ח הדרשות סי' נה ובסוף לבוש מלכות במנהגים סעי' לו. ועיוין בית מאור אה"ע שם שו"ת יוסף אומץ (להחיד"א) סי' מזו ובדרך פקודין (להבני יששכר) ל"ה לה חלק הדבור אות ח ואכ"מ.

[ראיה להנ"ל משמחת בית השואבה]

ויצא לנו זה משמחת בית השואבה דאמרינן מס' סוכה (נא, ב) שהיו מתקנין שיהיו נשים מלמעלה ואנשים מלמטה שלא יבואו לידי קלות ראש. ואמרינן התם נ"ב ע"א דיצא להם כן מקרא (זכרי י"ב, יג) וספדה הארץ משפחות לבד משפחות בית דוד לבד נשותיהם לבד, אמרו והלא דברים ק"ו ומה (לעיל) [לע"ל] [=לעתיד לבא] שעוסקין בהספד ואין יצה"ר שולט בהם, אמרה תורה אנשים לבד, עכשיו שעוסקין בשמחה ויצה"ר שולט בהם על אחת כמה וכמה יע"ש. ומזה ראיה להנ"ל דאפי' היכא דליכא משום איסור ערוה כגון אשתו של עצמו, מ"מ במקום תפלה והודאה או הספד, כל מה דבעי לבא לרחמנא, לא יתעורר שום ענין הרהור אפי' באשתו אמרו, שהרי כתי' משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד, ומ"ט לא יספדו כל איש עם אשתו יחדיו. אע"כ דגם זה אסור דגורם הרהור ובטול הכוונה.

וכיון דבררנו דקול באשה ערוה, א"כ הקול המתהלך מעזרת נשים לעזרת אנשים מעורר הרהור

ובטול הכוונה בתפילה והודאה, ואנחנו מאמינים לפי דתינו שזאת התפילה וזה השבת לא יקובל לפני שומע תפילה. וכיון שכן דאוי (ומחויב) [ומתויב] עלינו לשום עינא פקיא, לבלתי היות שם ערוב ביום תת שבת ותהלה לי"ת ע"י ביאת הקיר"ה לשלום, ובעת שפרכת שיה ותפילה לאל חי לחיי מלכא ובנוה"י בכדי שתהיה תפלתנו ראויה להתקבל לפני ממליך מלכים ומושיב מלכים לכסא ית"ש, ותהא ארכא לשלוותיה ירום הודו וקרנו דאדונינו הקיר"ה ועיני עבדיו רואות ושמחות.

ותן הנלע"ד בזה לבטל קול זמירות הנשים בבה"כ שלהן בשעה שהאנשים בבה"כ שלהם. ושולם לכם בכל גבולכם כאות נפשם היפה ונפש נענה מטופל ביסורי מצפה לרחמי שמי' הרופא חנם ית"ש.

הכ"ד א"נ. באדען נגהי ליום ה' כ"א סיון תקע"ד לפ"ק.

משה"ק סופר מפפד"מ.

סימן קצא

[בחוקותיהם לא תלכו]

רב שלומים לי"נ הרב החרוץ המופלג המאה"ג כבוד מו"ה צבי הירש נ"י [אופנהיים] אב"ד דק"ק טעמעשוואר יע"א.

יקררתו הגיעני היום צום החמישי, ויומא קא גרים להדאיב נפש ולהכאיב לב ולהדביק שבר אל שבר שריפת בית אלקינו. ופר"מ בהתלהבתו התפעל מאוד על אח"ר על חלומותיו ועל דבריו. ולא עוד אלא הביא לנו איש מצרי' מאלגזיי"ר רעו של בן זיט"ו שהוציא כזבים ממצרים. ואחז"ל פרק הבונה (קד, ב) שוטח הוא ואין מביאין ראיה מן השוטים, ואפרוקי הזה או אפקירי' הזה אומר יען עומדים לפני מלכים ושרים פרוע ראש, ראוי לעמוד כן בבתי כנסיות ומדרשות. ומ"ש מיחפי רגל שכתב הרב"י (ארי"ה סי' צא) במדינות שמנהג לעמוד לפני מלכי ארץ

גם לגבוה יתכן, א"כ ה"נ, ומה לי פרוע ראש או פרוע רגל. ובמדרש (ויק"ר כו, ו) אחז"ל לא הטרחתי עליכם לקרות פרועי ראש, ש"מ דמשרי שרי, ומדות חסידות נמי איכא, אלא שלא הטרתי עלינו בכך. אלו דברי להג הרבה.

[גלוי ראש ושלפית סנדל]

ואען בכרי תורה כתיב ענה. הנה הקב"ה הקפיד על העומד על מקום קדוש של נעלך מעל רגליך, והוא דוקא במקום השראת שכינה ממש, ובבהמ"ק שאסור להיות דבר תוצץ בינו לבין הקרקע. אמנם בשארי עבודה אפי' בברכת כהנים, אין צריך לעמוד יתף אלא מתקנת ריב"ז היא שנשיאת כפים אסור במנעלים משום גזירה, כמבואר

סימן קצא

- א. חיבר ספר "עיני הדעת" (אפען תקפ"ט) נגד אח"ר [בעיקר על ספרו אגרת אל אסף (פראג תקפ"ו)] בראשו הסכמת חשובה של רבינו.
- ב. רבינו רומז בזה לספר הג"ל של אח"ר שבשעריו ניכר שהיה לו התכחות עם רב מאפריקה. וראה להלן.
- ג. ויעוין עוד בב"י ארי"ה ריש סי' סא וב"ח סי' צא וכד"מ שם.
- ד. רומז לפסוק כמשלי כו, ה ענה כסיל כאלתו ומוקי לה בשבת ל, כ דברי תורה.

כמס' ר"ה פי"ט שג לא הטרתי הקב"ה בהמ"ק הקפיד וחי כמבואר סוף פרק דתענית (יז, א) מב שער, מ"מ גילוי רא בפסוק (ה, יז) ופרע ע"א [ד"ה סוחר]. ו דחסר מצנפת. ועה שבגבולין ליכא קפ שלא להתפלל בפו גילוי ראש כחוצפו גילוי ראש בשם ק טז דקרי ליה עז ראשו היה להם כמ אימיה לר"נ כסי דשמיא (שבת קנו, ב) לא בכיסוי ראש ול: אז בימיהם חצונים שקפידא יש להתפמי והוא נגד קבלת מגילה (כד, ב) האוני אפי' יתף לא יעבור אמנם כן מתפש לכבדם בי בארצות המזרח, ע ואמר הלא טוב מלהראות בשליפת ההכנעה בשעת ' בהסיר המצנפת ו ראויים למי (שאונו וגם נתקבלו דבריו אלקינו נזכיר כי ו וחייב מיתה על. ו והצריך לעבוד עו המלך ית"ש את א לנו לא הזו

[בחן] והנה בסנהדרין ו באורייתא י

ה. ועי' ט"ו סי' ח סק" ו. וראה רא"ש ברכות

שרידי אש

שאלות ותשובות

בדיני אורח חיים ויורה דעה

מ א ה

הרב יחיאל יעקב וויינברג זצ"ל

הרב יחיאל יעקב וויינברג זצ"ל
 חלק שני

הוצאת מוסד הרב קוק . ירושלים

ידה בפני הקב"ה
 יורה דעה
 צריכה לשום לב לענין
 השמירה על כבודו
 עשות - דבר העלול
 לנזקים עובדות אלו
 די פקוקים והפסוקים
 מוש בהימם גם על ענין
 מום - גם בבחנות שש
 על כך רצוי שיהיו
 החשמלי כפי שהיא
 זכורות.

אחבר את יתרון תורה
 שיהיה זה בנודד לעקר
 הולמים החשמלי על ענין
 זי מנוגד לעקרונות התוספת

יר הל ל מעד אלפי
 רבה של

כגון א"א וכד' אבל לא קול אשה פנוי שאינה ערוה וטעו להמשך אחר לשון הרמב"ם בפ"א מאיסורי ביאה וכן השר"ע אה"ע בס"י כ"א. שכתבו ואסור לשמוע קול ערוה, אבל כבר הוכיח בר"ת באר שבע שו"ט טעות ואין ג"מ בין נשואה ופנוי. עיי"ש בקונטרס באר מים חיים אות ג, ומדבריו יוצא שאף זמירות של שבת אסור לומר בחורים עם בתולות.

מכל מקום, כשנשאלתי ע"ז ממנהלי ישרון הוריתי להם שימשיכו את פולחם עפ"י הדרך שהתוו להם גדולי אשכנז, שהיו צדיקים גדולים וכל כוונתם הייתה לשיש, להציל את הנוער מסכנת הטמיעה שהתפשטה באשכנז בומיהם ועי"כ הצילו כמה נפשות מישראל והצליחו לקרבם לתורה ול"יש, וגדולי אשכנז היו בקיאים וזממים בחכמת החינוך ולכן הצליחו במעשיהם להקים דורות שלמים של בעלי ירא"ש והשכלה חילונית כאחד. מה שלא עלה בידו גאוני גדולי ליטא ופולין, לפי שלא ידעו לכוון את החינוך עפ"י הנאי הזמן, וידוע מה שסיפר הגאון מהר"י סלנטר זצ"ל בשו"ב מאשכנז ושמ נדמן עם הגה"צ ר"ע הילדסהיימר זצ"ל וראה אותו מרצה שיעורים בתנ"ך וש"ע לפני נשים צעירות ובתולות. וכן אמר: אם יבוא מי מרבני ליטא להנהיג כן בעדתו ודאי שיעבירו אותו מכהונתו. וכן הדיון. מ"מ הלואי שהיה חלקי בג"ע עם הגה"צ ר"ע הילדסהיימר, והטעם הוא משום עת לעשות לה' הפרו תורתך, כמו שנבאר להלן.

והנה רבני פולין ואונגה שנתגלגלו למחנות צרפת רואים את המנהגים החדשים שהנהיגו הרדי צרפת עפ"י שיטת גאוני וצדיקי אשכנז והם מוחים נגדם בעוז. לפי שמנהגים אלו הם נגד דינים מפורשים בגמ' ופוסקים כנ"ל. אולם אין הרבנים הנ"ל בקיאים בתנאי החיים השוררים במדינת צרפת ואינם רואים את המצב הירוד של היהדות שם. להיפך, בדרישותיהם הם מעמידים בסכנה את התפתחותו של הארגון הזה, אשר כבר הצליח הרבה בפעולתו החינוכית. כמו שתאר כתיב במכתבו וכל דבריו הם כנים ואמתיים, וזה ידוע לכל.

ב) ידוע כמה חזק טעף ההתבוללות בארץ צרפת וכמה גדול מספרם של נשואי התערובת במדינה זו. בניגוד לארצות אחרות ששם היהדות הולכת ומתגברת ומתעוררת משפלותה, הנה בצרפת הטמיעה הולכת וגדלה. תנאי הסביבה הצרפתית המיוחדת המצטיינת בקלות דעת ובדלות של עיון רציני מעמיק, רוח החירות והחופש, והרדיפה אחרי נוחות נעימה זוהר חיצוני מקסים, גורמים להתפשטות מחלת ההתבוללות בארץ זו ורבים הם חלליה בקרב יוצאי ד"ש, ר"ל, ואם לא

יתאוו ויתעוררו לאחז בדרכי הצלה ולהקים פתח לשרידים יחידים אשר יוכלו אחרי חינוכם ולגל בקודש להכין דור חדש נאמן לה' ולתורתו. אמרנו את המעשה הבדוק והמנוסה של החינוך התורה שיטת גדולי אשכנז — סופה של יהדות נכונה וכלי גמורה חיה. עת לעשות לה' וכו'. עצמנו של בנינים ובנות תחת דגל התורה והמסורה פתח גדול של חינוך ועידוד לרוח הנוער שהוא המנוף המשפיע בלתי פוסקת של בית הספר הנ"ל והסגנון הגורם העיקרי למצב המעצב והמבצע בצרפת הוא לפי הענין רגש הבידיות המעורר של הנוער היהודי הנער, או הנערה היהודית ע"י א"ע בודד ונעזב. לנפשו אין לו אחיזה ונפשו נכבית או המשפחה של הוריו וקרוביו. הכינה המצב של אחינו בצרפת נתרוקנו מנחלת אבותיהם ומש"ל הווי היהודי וי ורענן אין בהם סימן של חיים יהודות. הרדיפה אחרי כסף ותענוגות עולמית שמות בקרבם וגרמה לפריקת עול התורה ומצוותיה היהודי כשהוא מגיע לגיל בוגר מרגיש א"ע בעולמו היהודי כפי המתודה של הוראיו והישישים מסוג הישן, היא בעיניו חיים של ובידיות, והלימוד עצמו מורגש אצלו כשעמוק ואת היהדות הם רואים כעין גיטור רחוק של יפסוף שוש להחליץ ממנו בכל כוח הצעירים והצעירות הם מנותקים מכל מגע ומשא חברות עם יהודים מלאה חיים ותנועה, מכל לימוד מבת ילומשוך את א"ע שום קשר בין איש לאיש אינם מצטרפים מתחברים זה אל זה מחוץ איריאלים משותפים והם הולכים ונסחפים עם הזרם הזר של הסביבה התוצאות ידועות למדי. הם הולכים ונטמעים ונכבד בין הגויים, ולפיכך אני מקדם בשמחה ובתפארה הארגון "ישרון" שהוא עומד ונלחם בלחמת גבורה ישראל ולתורתו קודם כל הוא מגרש את הכוח הנפשית ורוח האיש והרפיון של הצעיר או הנערה בראותם כי לא אלמן ישראל ועדיין ישנם צעירים וצעירות שומרי תורה ומצוות. הם מעזיז ברוח ומזרזים זאיז שלא להתבייש מפני המצב מקרב אחיהם וקרוביהם. דבר זה בלבד הוא להמליץ זכות על האגוד הכשר הזה נגד מקטרגי הלימוד בחבורה בצורה נאה ומתוקנת הוא גורם גדול שאין להמעיט את ערכו. גם ההכרה וההתחברות ההדדית כשהיא נשמרת במסגרת של צניעות וכן הטילום והשעשועים הכשרים והצנועים של כוח משיכה גדול הם יוצרים סביבה ואווירה יהודית טהורה שבתוכה סופגים ריח של אהבה

הדר לפת תורה סופגים אין לנו דיקטטורה צבאית ואין מדת יתרון ללבוש אמצעי כפייה נגד הנוער המתרחק מהצד לא נשארו לנו אלא דרך הצלה אחת ויחידה: הצדק עם היהדות ולהראות את גיבועה ויפיה הרוחניים שבהם של היהדות והתורה השומרת על עצמאותה והתחברות באומץ לב ובגאון.

יעשורו א"י רוצה לבאר את הבעיות העומדות על הפתח מצד ההלכה.

יציאת התורה כתיב וישיבים הבנים והבנות בחדר אחד אבל אינם יושבים על ספסל אחד יחד אלא שהם יושבים שורה אחת או במתנה החורף הם לנים בבתים בנפרד וקצתם או בחברות בבית אחד וגם בחדרים בנפרד. ובהוראת בבית אחד וגם בחדרים בנפרד. ובהוראת בבית אחד וגם בחדרים בנפרד. ובהוראת בבית אחד וגם בחדרים בנפרד.

ההלכה בפ"א סוכה ג"ב מבואר שהיו מקפידים שלא להתערבב האנשים והנשים וכלשון המשנה במס' פאה פ"ב מ"ה: והלקה הייתה בראשונה והקפואה בפנייה. שהנשים רואות מלמעלה והאנשים מלמטה. מה שראויה מעורבין. וכן כתב הרמב"ם בהל' בית המדרש פ"ה הל"ט ובהל' לולב פ"ה הל"ב: כתיב ואלו יתערבו אלו עם אלו. ולא הוכר שם שעשו מחיצות גבוהות שלא יסתכלו אנשים בנשים וע"ז מה שכתב הרמב"ם בא"ח סי' ע"ה. והסתכלות היינו התבוננות בשם הנאה וכבר הביא ביד מלאכי כלל ה' את קע"ז חיים הרבה ראשונים, שהאיסור הוא הסתכלות בהבטה יתירה ועיי"ש מה שפירש הגמ' בע"ז דף כ"ג ונשמרת אצל הרב ר"ע שלא יסתכל אדם באשה נאה ואפילו פנוי שמתכוונ להסתכלות המביאה לידי הרעור ענייה. והיה ח"ה המסור ללב וכל אחד מחוי להשמר מהסתכלות הרעור. ולפיכך לא עשו בוח חיקון מיוחד, ורק תקנו שיהי יתערבו אנשים בנשים, לפי שהתערבות זו מביאה לעלול ולללות ראש, ורק בביהמ"ד יש תקנה קדובה שיהי מחיצות גבוהות, שלא יוכלו להסתכל משום חפציה קדוש, שאסור מטעם ערוה, כמבואר בברכות פ"ד הל"א. שטפח מגולה וכן שער באשה ערוה, אבל בפנייה של רשות, כגון בשעת הכנסת כלה לחופה או בשעת נאומים ודרשות, לא הקפידו מעולם לעשות מחיצות ורק מדקדקים שלא יושבו אנשים ונשים יחד ויתערבו זה עם זה. ואמנם ראינו שמביא דברי הרמב"ם במ"ס שבת פ"ג ש"א. שכתב: כגון מחיצה עשויה בשעת הדרשה בין אנשים לנשים מותר לעשות בשבת, עיי"ש. משמע שעשו מחיצות גם בשעת

נאמר לי כי הגאון הצדיק ר"ע הילדסהיימר ז"ל וכן הגר"ש הירש ז"ל בפ"פ עי"מ התירו בזמירות קודש לומר יחד, והטעם משום דתרי קלא לא משתמעו וכיון שמומרים יחד אין חשש איסור, אבל לא נחה דעתו בזה ותפשתי ומצאתי בש"ד"ח מערכת קול, שהביא בשם רב ספרדי להתיר זמירות קודש של אנשים ונשים יחד, וסמך מצאתי לדבריו ממקרא מפורש בשופטים: ה' ותשר דבורה וברק בן אבינועם וכו', ואח"כ ראיתי בבא"ש שהביא פסוק זה, ודחה כ"י על פ"י דיבוכך שאני ובמשיב התי' ביבמות מ"ה ע"ב להא דכתיב: והיא שפטה את ישראל, והוא אשה פסולה לדון-דעפ"י דבורה שאני; אולם זה דוחק, דלגבי דין אפשה לומר שעפ"י הדבור הותר לה לדון שהיא היתה נביאה ולא ה"י שם איש גדול כמותה; משא"כ לענין שיר הוא דוחק לומר כן, ובלא"ה תירצו שם ה"תוס' תירוצ' אחר; שהיא היתה מלמדת להן שידונו ואח"כ ראיתי מובא בשם החיד"א בספרו דבש לפי מערכת קול שבשעת השראת שכונה שריא לאשה לשורר וליכא משום הרחוק; ועכ"פ יש סמך למה שהביא בש"ד"ח הנ"ל שבשירי קודש לא חיישנו להרהור.

והנה הכי"מ כתב בטעם הרמב"ם שהשמיט את הדין קול באשה ערוה בהל' ק"ש משום שהרמב"ם סובר שקול ושער לא נאמרו לענין ק"ש, אלא לענין שאסור להנות מקולה, וכן כתב הב"י בדעת הטור שהשמיט ג"כ דין זה בהל' ק"ש, וברמב"ם הל' איסורי ביאה פכ"א ה"ב כתב: והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ונתכון להנות, כמו שנסתכל במקום התורף ואפילו לשמוע קול הערות או לראות שערה, אסור. משמע שרק במסתכל כדי להנות אסור, וכן כתב המאירי בברכות, וכן באשכול הל' תפלה ס"ד ה"ב הביא בשם מי שאמר שמונה לקרות ק"ש אף כששומע קול זמר של אשה ורואה שערה אם אינו מכוון להנות ממנה ולא איתמר בגמ' קול ושער באשה ערות אלא לאסור ליהנות בקולה ושערה של ערוה, ע"ש סיים: ולא משמע הכי בגמ', ודעת המחמירים לאסור בשעת ק"ש בכל אופן, אבל שלא בשעת ק"ש בודאי שאינו אסור אלא כשמתכוון להנות, וכדעת הרמב"ם הנ"ל, וא"כ יש לומר שבזמירות קודש אין לחוש שיתכוונו להנות מקול אשה, ואולי מטעם זה כתבו הפוסקים לאסור רק קול זמר אף שבגמ' נאמר קול סתם, משום שזמר גורם להרהורי האוה ולא קול סתם שרגיל בו מ"מ יש מקום לומר שבזמירות קודש הותר מעורר רגש קודש ולא הרחוק עבירה, וע"י בבי' שהביא בשם רה"ג שאף בשעה שמנגנת אם יכול לכוון לבו לתפלתו בענין שאינו שומע אותה ואינו משיב לבו לע"י אין לו

להפסיק קריאתו, וע"י באוצר הגאונים לברכות שה"י וכן בחידושי הריטב"א לקדושין כתב, שהכלל ע"כ שהוא אדם מכיר בעצמו שיצרו נכנע ונכנע לו מעלה טינא בלבו כלל מותר לו להסתכל בנשיה הערוה ולשאל בשלום אשת איש, והיינו שהאשה יוחנן דיתבי אשערי טבילה וכו' אמר דנפקת לה צד דבי קיסר וכו' ולא חיישי לזרזורא, מטעמא דהא אלא שאין ראוי להקל בזה אלא לחסיד, וכו'. והבא בפ"ת אבה"ע סי' כ"א ויש עוד סניף להתיר זמירות קודש ע"י שמיטת הרמ"א באבה"ע סי' כ"א שכל שאינו ע"י דרך חיבה רק כוונתו לש"ש מותר, ומקורו בחוס' קידושין פ"ב ע"א ד"ה הכל לש"ש וכו' וסומכים השתא שאנו משתמשים בנשים וכו' לחלק בין שימוש בנשים ובין שמיטת קול אשה יש לומר כיון שהמומרים זמירות קודש ג"כ לטעם לש"ש, כדי לעורר רגשות דתיים אצל הבנות וכו' בלבם חיבה לקדשי ישראל, יש לסמוך על המקור וע"י במס' יומא ס"ט ע"א גבי שמעון הצ"ח שקרא לעשות להי וכו' ובפירש"י שם, ובמס' תולדות ע"כ איתא שהתירו לכתוב דברי תורה שבש"ס ע"ת לעשות להי הפרו תורתך, ואמר: מטעם דהא את אחת מן התורה ולא חשתכח תורה מיש"ש, וגיטין דף ס"ו ע"א למדו מזה שמוחל לטעם א"ל בספר אפטרותא משום כיון דלא אפשר ע"ת לעשות תורתך, ובדואי שדבר זה נאסר רק לחז"ל להחליט להי לכול אדם לעשות מעשה בשביל שהוא יודע פ"י כאן ע"ת לעשות וכו', ואולם בנידון שאין כאן צורך גמור ורק יש כאן מנהג חסידות ומדת צניעות לדרוש סמוכין ולהתיר בארץ צרפת, שכבר הגיע היהדות עד משבר ואם לא נאחזו באמצעים חזונים מנוסים ומעוטרים בהצלחה, כאותם של ארגון, לא באשכנז וארגון, "ישורון" בצרפת, עתידה היתה שתשתכח מישראל, וד"ל.

ה' ולכן הוריתי למנהיגי הארגון, "ישורון" שיש לסמוך על גדולי אשכנז, שהיו בקיאים בדיני החינוך וידעו רוח בנות הדור, שהתחנכו בבתי ולמדו לשונות ומדעים, שיש להן רגש של כבוד ע"ת והן רואות עלבון ודחיפה לחוץ למחנה באיסור שהן עליהן להשתתף בזמירות קודש, ולכן התירתי להשתתף בזמירות של שבת, ואנו רואים וכו' כי גדולי אשכנז הצליחו בחינוך הבנות ונשים, ויתר מגדולי שאר הארצות, ובאשכנז ראינו מלומדות ובעלות דרגא השכלה גבוהה, שהיו

הת שפתי ומקיימות את המצוות בהתלהבות ומשום אלו צדקה וכו' לאסור מה שהתירו הם, ובכונן דא ע"ת לעשות להי הפרו תורתך, וכו'. מה שכתב הפוסקים וכו' וכו' שאנו מפורשים בארצות שונות לעשות להי הפרו תורתך הלכך אין אנו נוהגים בזה כפי המצוות שיר נשים ארמאיות, והבא במעיי"ט פ"ת שם וכו' שיש לחלק בין הנשאים מ"מ מטעם דההיא שפאירצות כמו אשכנז וצרפת הנשים מרגשות לבן ופניניה בזמירותיהן אם נאסור עליהן להשתתף ע"ת שבת ע"ת זמירות קודש, ודבר זה מובן למי שפיר טב"ס הנשים במדינת הלל, והאיסור יוכל להחם להיחוק הנשים מן הדת, והלילה יוכל בפירושה התניתי במכתבי להנ"ל שאין לכוין על הנשים שצריכות להשתתף בזמירות קודש, הם יתירו להחמיר ע"ת, הליילה ילעזו עליהם והלילה יכחולו שיהי' סו"ס מנהג אבותינו הקדושים ביהן שנתקן מלהתיר לנשים, אפילו זמירות קודש, לאמנ"ס מכוון אני לרוח קצת התרדים המרגנים נגד השורון, שהם רואים במנהגו יסטיה מן המנהגים שהורגלו בהם באורח הימים בפולין ובאונגארין, הם מעלימים עיניהם מן הסוג, הישן אין שום השפעה להל' ליהודים החכמים מן הסוג, הישן אין שום השפעה להל' להל' החיים, הם מרוכזים בתוך חוגם המצומצם ופושטים את לבם לתהליך ההתבוללות העושה שמות פקחים החכמים, אף החכמים שולחים בניהם ויהיה לבתי ספר נכריים, ואין להם שום ערובה ע"ת בכוחם לעמוד נגד הזרם השוטף ומכלה הם יחום בעצמם, ואינם דואגים דאגת מחר לעתידים הדתי של ילדיהם.

ועתה הוא ליצור חוג של צעירים וצעירות דתיים, ועתה נוער עם התלהבות מדבקת וכוח משיכה חזק, פתוחים מושרשים בקרקע היהדות הדתית יתגלו יסודות חדש בקרב היהדות, זרם של להט נפשי, חוץ לענין חיי שבכוונו לכבוש את הלבבות ולרומם הנפשות הנחשלות, שהגעועים לחיי קדושה של ית תורה עוד לא עומעמו בקרבן, רק במסגרת זו "הגורן" "ישורון" אפשר למשוך את הנוער שלעולם יצאו למקום אחר, ורק במסגרת זו ישנם סיכויים שישו חזק של הרוח הדתי ולפעולה חינוכית כובשת וסוללת דרך.

יחיאל יעקב וויינבערג
סימן ט
ע"ת תבוא תשי"ב מונטרה
בית יודין ומכובד הרה"צ החכם או"צ של י"ש זמורת

תפילו ויקוב בלשון

